

Nr 37

Utlåtande i anledning av framställning från styrelsen för riksdagens förvaltningskontor om ADB-teknikens utnyttjande i riksdagsarbetet.

I skrivelse till riksdagen den 24 april 1969 hemställer *styrelsen för riksdagens förvaltningskontor* att riksdagen skall

1) uppdra åt styrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som angetts i skrivelsen genomföra en förstudie beträffande möjligheten att utnyttja ADB i riksdagsarbetet och

2) medge att för ändamålet får i den utsträckning som angetts i skrivelsen anlitas de förslagsanslag till avlöningar resp. förvaltningskostnader som står till styrelsens disposition.

Skrivelsen är som *bilaga* fogad till detta utlåtande.

Utskottet finner det värdefullt att fortsatt utredningsarbete kommer till stånd rörande möjligheten att utnyttja ADB-tekniken i riksdagsarbetet. Utskottet tillstyrker därför att riksdagen uppdrar åt styrelsen för riksdagens förvaltningskontor att genomföra den tilltänkta förstudien. Mot de föreslagna ekonomiska dispositionerna har utskottet ingen erinran.

Utskottet hemställer sålunda

att riksdagen med bifall till förevarande framställning från styrelsen för riksdagens förvaltningskontor

1) uppdrar åt styrelsen att enligt angivna riktlinjer genomföra en förstudie beträffande möjligheten att utnyttja ADB i riksdagsarbetet,

2) medger att för ändamålet får i angiven utsträckning anlitas de förslagsanslag till avlöningar resp. förvaltningskostnader som står till styrelsens disposition.

Stockholm den 20 maj 1969

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle (s), Åke Larsson (s), Stefanson (fp), Åkerlund (m), Lundin (s), Larfors (s) och Vilhelm Erik Carlsson (m);

från andra kammaren: herrar Regnéll (m), Franzén i Motala (s), Börjesson i Glömminge (cp), Larsson i Umeå (fp), Rask (s), Fridolfsson i Rödeby (s), Börjesson i Falköping (cp) och Brännström (s).

Till Riksdagen

ADB-teknikens utnyttjande i riksdagsarbetet

Styrelsen för riksdagens förvaltningskontor anmäler i denna framställning resultatet av den begränsade utredning om utnyttjande av automatisk databehandling (ADB) i riksdagsarbetet som uppdragits åt styrelsen och framlägger förslag beträffande ärendets fortsatta handläggning.

Uppdraget

Riksdagens förvaltningskontor erhöll av 1966 års höstriksdag i uppdrag att föranstalta om en begränsad utredning rörande ADB-teknikens utnyttjande i riksdagsarbetet. Till grund för uppdraget låg bankoutskottets av riksdagen godkända utlåtande (52/1966) över motionerna I: 216 och II: 286. Det förutsattes att förvaltningskontoret för ändamålet anlitate utomstående expertis.

Utredningens uppläggning och genomförande

För genomförande av utredningsuppdraget har inom förvaltningskontoret under direktören tillsatts en arbetsgrupp bestående av tjänstemän från riksdagens upplysningstjänst med chefen för denna som sammankallande. Till gruppen har knutits kontaktmän från riksdagsgrupperna och deras kanslier samt från kammar- och utskottskanslierna. Även från statskontoret och statistiska centralbyrån har kontaktmän medverkat i arbetsgruppen. Dessutom har upplysningar och synpunkter utbyttts vid sammanträden mellan företrädare för dessa myndigheter och förvaltningskontoret.

Som inledning till utredningsarbetet bereddes tjänstemännen i arbetsgruppen tillfälle att genomgå av statskontoret anordnade kurser i ADB. Vidare insamlades material rörande arbetsförhållandena i andra länders parlament, särskilt med hänsyn till ev. utnyttjande av ADB.

Vissa förberedande undersökningar inom förvaltningskontoret gav vid handen att ett lämpligt led i utredningsarbetet vore att genom en demonstration för riksdagens ledamöter praktiskt åskådliggöra datateknikens möjligheter och begränsningar, särskilt i fråga om återvinning av information.

Ett till volymen lämpligt underlag till denna demonstration ansågs utgöra de under den allmänna motionstiden 1966—1967 väckta fristående motionerna och därav föranledda utskottsutlåtanden, riksdagsprotokoll, riksdagsskrivelser samt Kungl. Maj:ts beslut om åtgärder.

Demonstrationen ägde rum i december 1968 under värdefull medverkan av statskontoret. De dokument, som utgjorde underlaget för demonstrationen, hade bearbetats på skilda sätt och viss information från dokumenten — klämmar, namnen på undertecknare etc. — hade medelst stansning förts över till maskinläsbara hålkort. Den information dessa innehöll lagrades sedan i s. k. skivminnen, tillhörande den vid karolinska sjukhusets data-central, KARDAC, installerade och av statskontoret administrerade data-utrustningen. Via förhyrda teleledningar stod denna datautrustning — datamaskin och skivminnen — i direktkontakt med särskild kommunikationsdatautrustning i riksdagshuset, placerad i konstitutionsutskottets förutvarande sessionssal och angränsande rum. Från dess tangentbord kunde frågor med anknytning till den lagrade informationen ställas till datamaskinen, varefter svaren erhöles på en bildskärm. Via en särskild TV-kamera återgavs svaren också på ett antal TV-mottagare i sessionssalen. På begäran kunde utskrift av de lämnade svaren erhållas via en särskild snabbskrivare, som var kopplad till bildskärmsterminalen.

Datamaskinens arbete reglerades med hjälp av ett redan befintligt men i Sverige ej tidigare prövat standardssystem för informationssökning, *Document Processing System (DPS)*, vilket tillhandahölls av IBM Svenska AB. Eftersom det rörde sig om ett system av standardtyp, måste vissa inskränkningar accepteras i dess användbarhet för den aktuella uppgiften.

Kostnaderna för demonstrationen bestreds av medel för försöksverksamhet, som Kungl. Maj:t på framställning från styrelsen för förvaltningskontoret ställt till statskontorets förfogande.

Efter demonstrationen hemställde riksdagens förvaltningskontor i skrivelse till statskontoret 18.12.1968 att statskontoret ville sammanfatta erfarenheterna av demonstrationen samt med en redogörelse för dessa och på grundval av vad därvid framkommit till förvaltningskontoret inkomma med utlåtande och förslag beträffande den begränsade utredningens fortsatta bedrivande. Statskontorets svar 9.4.1969 bifogas denna framställning (*bilaga*).

Styrelsens överväganden och förslag

I de motioner, som närmast föregick riksdagens uppdrag åt förvaltningskontoret att utreda frågan om utnyttjande av ADB-tekniken i riksdagsarbetet, pekade motionärerna på två möjliga användningssätt. Den ena möjligheten syftade till maskinell lagring av information vilken sedan vid behov snabbt skulle kunna hämtas fram. Den andra var att med hjälp av bl. a. ADB kunna utvärdera olika handlingsalternativ.

När det gäller förslaget att för riksdagens behov *maskinellt lagra information* ligger främsta svårigheterna knappast på den tekniska och systemmässiga sidan men problem av annan art gör sig gällande. Karakteristiskt för det behov av information riksdagens ledamöter har torde vara att det spänner över praktiskt taget alla områden, medan informationsbehovets intensitet inom åtskilliga områden är relativt begränsad. För att i någon större utsträckning kunna tillgodose detta informationsbehov med hjälp av en databank skulle erfordras en mycket stor upplagring av data, eftersom det inte kan förutses vilka uppgifter som kan komma att efterfrågas. Relationen mellan frågefrekvensen — även under antagande att denna skulle komma att öka avsevärt om riksdagens ledamöter och organ fick tillgång till en databank — och den mängd data som skulle behöva lagras maskinellt torde bli sådan att det av bl. a. kostnadsskäl knappast är rimligt att räkna med att riksdagen — i varje fall inte enbart för eget bruk — skall bygga upp en databank. Härtill kommer att en stor del av den sökta informationen refererar till tidpunkter som ligger mycket nära i tiden, vilket medför att en maskinell upplagring av data, för att vara av värde, måste ske kontinuerligt och utan praktiskt taget något dröjsmål.

Inom bl. a. statistiska centralbyrån och statskontoret pågår arbete i syfte att samordna de databanker, som byggs upp eller planeras inom statsförvaltningen. Genom kontaktmän från nämnda myndigheter hålls förvaltningskontoret underrättat om detta arbetes fortgång. Styrelsen anser, i likhet med statskontoret, att sådan inom riksdagen tillkommen information som kan förväntas bli efterfrågad, t. ex. propositioner, motioner, enkla frågor, interpellationer etc., bör databehandlas och komplettera den information som samlas i den övriga statsförvaltningens databanker. Fördelarna med en sådan uppdatering skulle bli två — dels skulle informationsbehovet rörande riksdagstrycket snabbt kunna tillgodoses, dels skulle det manuella utarbetandet av registren över riksdagstrycket bortfalla och dessa i stället kunna framställas på maskinell väg. En förutsättning härför är dock att större enhetlighet åstadkoms i fråga om grunddokumentens utformning.

Statskontoret har också pekat på ett projekt, som bedrivs inom justitiedepartementet i samband med uppbyggnaden av rättsväsendets informationssystem. Avsikten är att genom maskinell registrering av den s. k. lagstiftningscirkeln, från reformförslag via utredningsarbete och riksdagsbehandling till lag, åstadkomma en samordning i syfte att bl. a. reducera dubbelarbete. Det förefaller styrelsen ligga nära till hands att en maskinell registrering av riksdagstrycket samordnas med detta projekt.

I detta sammanhang vill styrelsen erinra om att frågan om riksdagens informationsbehov togs upp i motioner vid 1968 års riksdag. I motionerna I:96 och II:137 hemställdes om en prövning av frågan hur riksdagen skall kunna tillförsäkra sig den sakkunskap, främst i tekniska och andra vetenskapliga spörsmål, som erfordras som underlag för dess beslut. I sitt

av riksdagen godkända utlåtande (38/1968) över motionerna hemställde konstitutionsutskottet att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle anhålla att ifrågavarande motioner skulle överlämnas till grundlagberedningen för övervägande.

Styrelsen finner i likhet med statskontoret det angeläget att erfarenheterna av 1968 års demonstration tillvaratas och bearbetas samt att den hittills genomförda begränsade utredningen om utnyttjande av ADB i riksdagsarbetet avlöses av en mera djupgående förstudie med sikte på att bl. a. utreda formerna för bedömning av relevansområden av intresse för riksdagen och för initiering och samordning av expertutlåtanden i ett ärende samt att inventera, definiera och avgränsa de fackområden, där expertutlåtanden kan behövas. Detta arbete bör bedrivas i samråd med grundlagberedningen.

Beträffande möjligheten att använda ADB vid utvärdering av olika handlingsalternativ har statskontoret tidigare — i utlåtanden över motioner 1964 och 1966 samt i PM 18.4.1968 till förvaltningskontoret ang. utnyttjande av ADB i riksdagsarbetet — framhållit att det krävs ett mycket omfattande arbete innan önskemålen härvidlag kan tillgodoses. I sin skrivelse av 9.4.1969 (se bil.) anför statskontoret — under hänvisning till den försöksverksamhet på området som sedan flera år pågår i USA — att tiden nu torde vara mogen för ett närmare studium av vilka möjligheter som här erbjuds och hur riksdagen skall kunna utnyttja dessa.

Styrelsen anser att detta projekt bör tas med i den föreslagna förstudien, även om denna enligt styrelsens mening företrädesvis bör behandla tidigare nämnda tänkbara användningar av ADB.

Sammanfattningsvis vill styrelsen framhålla att styrelsen finner det erforderligt och lämpligt att de positiva erfarenheterna och resultaten av styrelsens begränsade ADB-utredning nu följs upp genom att en förstudie om möjligheten att använda ADB i riksdagsarbetet genomförs i huvudsaklig överensstämmelse med vad statskontoret i sitt remissuttalande föreslagit. Resultatet av förstudien bör kunna redovisas för riksdagen under 1970 års vårsession.

Vad angår kostnaderna för den fortsatta utredningen bör riksdagen bestrida avlöningskostnader för den personal inom förvaltningskontoret som erfordras för utredningsarbetet och i förekommande fall rese- m. fl. kostnader som föranleds av studiebesök inom utredningens ram. Styrelsen avser att, om riksdagen inte har någon erinran häremot, för dessa ändamål anlita tillgängliga förslagsanslag. Härutöver erforderliga medel för statskontorets medverkan, beräknade till 110 000 kr., torde enligt vad förvaltningskontoret under hand inhämtat i finansdepartementet, komma att av Kungl. Maj:t ställas till statskontorets förfogande efter framställning från förvaltningskontorets styrelse.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer styrelsen för riksdagens förvaltningskontor att riksdagen måtte

1) uppdra åt styrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som angetts i det föregående genomföra en förstudie beträffande möjligheten att utnyttja ADB i riksdagsarbetet och

2) medge att för ändamålet får i den utsträckning som angetts i det föregående anlitas de förslagsanslag till avlöningar resp. förvaltningskostnader som står till styrelsens disposition.

I handläggningen av detta ärende har deltagit, förutom undertecknad vice ordförande, herr Wörnberg, fru Kristensson och herrar Martinsson, Wååg och Ullsten.

RIKSDAGENS FÖRVALTNINGSKONTOR

På styrelsens vägnar:

THORSTEN LARSSON

/Sture Lannefjord

STATSKONTORET

9.4. 1969

Dnr 532/68-2

Riksdagens förvaltningskontor

ADB i riksdagsarbetet

Riksdagens förvaltningskontor har i skrivelse till statskontoret 18.12.1968 hemställt att statskontoret ville sammanfatta erfarenheterna av den demonstration av ADB i riksdagsarbetet som ägde rum i november och december 1968 samt med en redogörelse för dessa och på grundval av vad därvid framkommit till förvaltningskontoret inkomma med utlåtande beträffande den begränsade utredningens fortsatta bedrivande och sätta förvaltningskontoret i tillfälle att i samband med redovisningen för riksdagen framlägga av utredningen föranledda förslag, i förekommande fall åtföljda av kostnadsberäkningar.

Statskontoret har vid tidigare tillfällen, senast i ett utlåtande 16.3.1966 till riksdagens bankoutskott, redogjort för sin inställning till frågan om ADB i riksdagsarbetet. Statskontoret tillstyrkte därvid en begränsad utredning med uppgift att klarlägga hur riksdagen lämpligen bör bevaka utvecklingen, hur kontakterna med tänkbara informationslämnare bör utformas och vilka resurser som erfordras, för att riksdagen skall kunna göra beställningar hos möjliga informationslämnare, i första hand statistiska centralbyrån.

1 Demonstration av ADB i riksdagen

1.1 Genomförande

Demonstrationen annonserades 20.11.1968 genom utdelning av broschyr till ledamöterna m. fl. Närvarande vid demonstrationerna var dels ett 90-tal riksdagsledamöter, dels ca 60 riksdags- och andra tjänstemän, dels — vid särskild pressvisning 3.12.1968 — ca 25 representanter för massmedia.

Demonstrationen ägde rum vid åtta olika tillfällen, varav 27.11.1968 för kontaktmännen i riksdagens ADB-utredning, 29.11 för riksdagsman Sven Ekström i dennes egenskap av ledamot i statskontorets styrelse samt under tiden 3—6.12 vid sex olika tillfällen för i genomsnitt 25 personer per demonstrationstillfälle (ledamöter och tjänstemän).

Vid demonstrationerna utdelades en stencilerad dokumentation. Dessutom visades på ett montage i lokalen förberedelsearbetet, som nedlagts för att genomföra demonstrationen.

Kostnaderna för förberedelsearbete och demonstration uppgick totalt till ca 170 000 kr varav ca 90 000 kr i konsultarvoden m. m., 55 000 kr i maskinkostnader och ca 25 000 kr i löner.

1.2 Resultat

Ur teknisk synpunkt blev resultatet positivt. De med hänsyn till den provisoriska installationen vidtagna säkerhetsåtgärderna för att förhindra driftsavbrott visade sig vara helt adekvata. Sålunda utnyttjades samtliga reservmöjligheter vid vardera minst ett tillfälle.

Datamaskinprogrammen fungerade klanderfritt. Samtliga under förberedelsearbetet upptäckta och åtgärdade programfel avsåg den kompletteringsprogrammering, som IBM Svenska AB gjort för att frågor och svar skulle kunna presenteras på s. k. bildskärmsterminaler. Inga felaktigheter upptäcktes i det av IBM tillhandahållna standardsystemet för informationsökning, Document Processing System (DPS), på vilket demonstrationen baserades.

Presentationssystem av två olika fabrikat installerades i riksdagen, nämligen dels IBM 2848/2260 och dels Standard Radio & Telefon AB:s Alfaskop med tillhörande drivenhet. Genom demonstrationen påvisades att det är möjligt att få två konkurrerande leverantörer att samarbeta tekniskt i ett och samma system. Det konstaterades emellertid att detta endast kunde ske till priset av ett visst merarbete för användaren.

Vad avser det värde demonstrationen hade för riksdagen och utredningen är det statskontorets uppfattning att förväntningarna väl uppfylldes. Denna uppfattning grundar sig på det genom deltagarfrekvensen manifesterade intresset, men framför allt på de frågor och synpunkter som spontant framkom under demonstrationstillfällena. Deltagarna stimulerades att reflektera över vad datatekniken i framtiden kan bidra med i informationsförsörjningshänseende. Därigenom skapades ett potentiellt behov av en mera kvalificerad informationsförsörjningsservice, som kan bidra till att underlätta en vidareutveckling av frågan. Det kunde även konstateras ett stort intresse för de ekonomiska aspekterna.

Sammanfattningsvis vill statskontoret framhålla att resultatet av demonstrationen i hög grad är beroende av snabba följdåtgärder, som kan nyttiggöra den uppmärksamhet och det intresse som demonstrationen väckt. De följdåtgärder som i första hand bör komma i fråga diskuteras i korthet i det följande.

2 Fortsatt utredningsarbete

Riksdagens förvaltningskontor har till sin skrivelse i ifrågavarande ärende fogat konstitutionsutskottets utlåtande nr 38 år 1968. Utlåtandet ger uttryck för vissa betänkligheter inför ett läge som karaktäriseras av att beslut måste fattas i alltmer komplexa och omfattande ärenden på ett underlag som ibland uppfattas som otillräckligt. Enligt utlåtandet blir »bedömningen av frågor av teknisk natur . . . ibland beroende mera av ett tyckande än ett kunnande».

Statskontoret har dels beretts tillfälle att taga del av visst material i ärendet som riksdagen införskaffat och ställt till statskontorets förfogande, dels vid besök i USA studerat bl. a. den amerikanska senatens arbetsformer och metoder. Härav framgår att problemen är väl kända och upplevda av andra industriländers folkrepresentationer. Otillräcklig informationsförsörjning betraktas som ytterst otillfredsställande i en parlamentarisk demokrati. Mot den bakgrunden torde åtgärder som syftar till en allmän, successiv förbätt-

ring av kvaliteten hos beslutsunderlagen i riksdagens ärenden böra ses som ett betydelsefullt led i rationaliseringsarbetet inom riksdagen.

I de beslutssituationer varom här är fråga är det oftare överflödet av information än bristen som är besvärande. Att lägga fram ett fullständigt men ändå inte detaljöverlastat beslutsunderlag är främst en fråga om informationens relevans. Eftersom ingen begränsning finns med hänsyn till fack- eller ämnesområden, som kan tänkas bli aktuella för behandling i riksdagen, är det självfallet omöjligt för den enskilde ledamoten att avgöra vilket underlag som i varje situation är relevant. Till detta behövs medverkan av experter.

Trots att kravet på fackkunskap i och för sig är detsamma och på det ena eller andra sättet måste tillgodoses är det självklart otänkbart att Sverige med förhållandevis små resurser i likhet med stormakternas folkrepresentationer anställer kanske hundratals experter representerande skilda fackområden.

Statskontoret vill därför med hänvisning till konstitutionsutskottets ovan refererade utlåtande nr 38/1968 förorda att formerna för att bedöma relevansområdet liksom att initiera och samordna expertutlåtanden i visst ärende närmare utreds. Utredningen bör även avse en inventering, definition och avgränsning av de fackområden inom vilka expertutlåtanden från tid till annan kan erfordras.

För att belysa för riksdagen aktuella ärenden fordras ofta ett omfattande dataunderlag. Inom statsförvaltningen pågår arbete inom bl. a. statistiska centralbyrån och statskontoret i syfte att samordna de databanker, som byggs upp resp. planeras inom skilda områden. Delvis är det här fråga om en inventering av var befintlig information finns registrerad, delvis även om att med hjälp av de tekniska möjligheter som numera står till buds sammanföra information i större komplex, som kan göras tillgängliga för ett flertal användare.

Resultatet av detta arbete bedömer statskontoret i sinom tid bli av utomordentligt värde bl. a. för riksdagen. En förutsättning härför är emellertid att denna gemensamma databas kompletteras med inom riksdagen skapad information, såsom motioner, utlåtanden, beslut, skrivelser etc. Detta innebär för riksdagen ett omfattande förberedelsearbete i syfte att möjliggöra en rationell datamaskinell registrering av denna information. Statskontoret vill i sammanhanget peka på ett försök som inom ramen för det s. k. RI-projektet bedrivs inom justitiedepartementet. Avsikten är att genom datamaskinell registrering av den s. k. lagstiftningscirkeln från reformförslag via utredningsarbete och riksdagsbehandling till lag åstadkomma en samordning i syfte att bl. a. reducera dubbelarbete. En medverkan i detta arbete förutsätter för riksdagens del bl. a. viss teknisk och terminologisk samordning.

Enligt statskontorets uppfattning är det väsentligt att erfarenheterna av den i december 1968 genomförda demonstrationen tillvaratas. Det påvisades bl. a. att datamaskinell registrering och bearbetning av motioner kan ske med förhållandevis enkla medel och till rimlig kostnad. Databehandling av sådant riksdagens informationsmaterial bör därför vara ekonomiskt väl motiverad, särskilt om man dessutom utnyttjar de möjligheter som finns — sedan informationen väl överförs till datamaskin — till automatisk sättnings och tryckning av riksdagsstrycket. Härvid fordras i första hand att grundmaterialet — motioner, propositioner, protokoll etc., i vissa delar ges

en systematisk och enhetlig form så att stansning, sökning och presentation underlättas. Detta kan t. ex. innebära att en handling alltid sammanfattas i en slutkläm, som ger ett adekvat uttryck för handlingens innehåll.

I samband med bearbetningen kan maskinen lämna skriftliga svar på frågor som riksdagen önskar besvarade avseende det i datamaskinen samlade materialet exempelvis beträffande riksdagshandlingar eller ledamöters aktivitet i visst ärende.

Registren kan samtidigt också utnyttjas för att automatiskt sätta och trycka dels referensmaterial, antingen komplett för t. ex. innevarande år eller ändrings/kompletteringsblad, dels den fullständiga texten i t. ex. ett riksdagsprotokoll.

Bl. a. i motioner nr 216 i första kamaren och 286 i andra kammaren år 1966 liksom i bankoutskottets utlåtande nr 52 år 1966 i anledning av dessa motioner har berörts frågan om att utnyttja datamaskin för att med hjälp av modeller beräkna eller bedöma det förväntade utfallet t. ex. av vissa ekonomiska åtaganden. Försök härmed pågår sedan flera år i bl. a. För-
enta Staterna. Det är här fråga om väl definierade modeller baserade på kända och accepterade ekonomiska lagar. Det för sådana beräkningar erforderliga dataunderlaget torde i dag vara relativt lätt tillgängligt. Statskontoret anser därför att tiden nu är mogen för ett närmare studium av vilka möjligheter som här erbjuds och hur riksdagen kan utnyttja dessa.

Tillgängliga resurser har inte tillåtit en närmare konkretisering av här antydda utredningsuppgifter. Statskontoret är emellertid berett att på uppdrag av Kungl. Maj:t och sedan erforderliga medel ställts till förfogande medverka i att närmare utreda förutsättningarna för ett genomförande av ovan skisserade projekt.

Vad avser de kamerarutiner, som kan vara aktuella för databehandling, såsom löne- och personalredovisning, är statskontoret berett att biträda men förutsätter att förvaltningskontoret i likhet med statliga myndigheter genomför utredningsarbetet med erforderlig konsulthjälp under ledning av egen personal.

För att klarlägga det genom en s.k. förstudie närmare fortsatta utredningsarbetets inriktning och bedrivande erfordras dels att en med riksdagsarbetet och främst dess upplysningstjänst väl förtrogen, kvalificerad person friställs på heltid för fortsatt utredningsarbete, dels att medel ställs till förfogande för att möjliggöra studier på ort och ställe av de lösningar på hithörande problem som i andra länder kan ha övervägts, föreslagits eller genomförts.

Härutöver fordras att för statskontorets medverkan 110 000 kr., varav 85 000 kr. avseende omkostnader och konsultarvoden samt 25 000 kr. avseende datamaskintid, ställs till ämbetsverkets förfogande. Statskontoret bedömer det möjligt att framlägga resultat av förstudien, bl. a. omfattande en utvecklingsplan, under våren 1970 förutsatt att arbetet kan påbörjas i augusti innevarande år.

Statskontoret vill i sammanhanget och med hänsyn till den förväntade utvecklingen inom informationsbehandlingsområdet framhålla vikten av att riksdagen genom information och utbildning av egen personal efter hand skapar förutsättningar för styrning av förberedelsearbete och genomförande av ADB-orienterade projekt. All erfarenhet visar att kvaliteten hos en utredning utförd med hjälp av konsulter eller annan utomstående personal i stor utsträckning är beroende av uppdragsgivarens kompetens inom både facket och ADB-området.

Vid handläggningen av detta ärende har närvarit tf överdirektören Pernelid, avdelningschefen Trotzig och organisationsdirektören Osvald, föredragande.

GÖSTA BRUNO

/Thomas Osvald